

Extra nyhetsbrev

Växtnoden är ett projekt knutet till Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien, KSLA.

Extra från Växtnoden juli 2023

Växtförädling kan bidra till att lösa EU:s problem

Att växtförädling är en viktig förutsättning för ett hållbart jordbruk och en hållbar livsmedelsproduktion är troligen okänt för de flesta. Att mer modern växtförädling därför skulle kunna bidra till lösningen på flera av Europas problem ter sig förmodligen mycket långsökt. Men det är hög tid nu att inse den realiteten. Det är dags för Europa att ta sitt ansvar för ett hållbart jordbruk.

Den nuvarande EU-kommissionen är inne på sitt upplopp. Den 9 juni 2024 är det val i Sverige till EU-parlamentet. Därefter kommer en ny EU-kommission att utses. Ambitionerna hos den nuvarande EU-kommissionen på klimat- och miljöområdet har varit högt ställda med program och strategier som "The Green Deal", "Fit for 55", "From Farm to Fork", "SUSTAIN" (för kraftigt minskad användning av växtskyddsmedel och handelsgödsel), CO2-lagring och återställning av natur till förindustriell tid. Det är nu det avgörs om dessa ambitioner ska kunna förverkligas före det kommande EU-valet, eller om den här kommissionen ska kommas ihåg för stora ord men lite handling på de här områdena.

Alla de här strategierna och programmen har kopplingar till jordbruket och förutsätter att produktivitet och produktion på den mark som används för jordbruk kan öka samtidigt som utsläppen av klimatgaser minskar och kraven på god miljöanpassning ökar. Sådana krav inbegriper ökad biologisk mångfald i jordbrukslandskapet, minskat växtnäringssläckage till sjöar och hav och en kraftigt minskad användning av bekämpningsmedel.

EU behöver de nya genomiska teknikerna inom växtförädlingen

Bland de förslag som nu processas inom kommissionen, i ministerrådet och i parlamentet finns ett som kan ge väsentliga bidrag till utvecklingen av ett hållbart jordbruk. Efter EU-domstolens beslut 2018 om att EU skulle behandla växter som tagits fram med nya mutationstekniker som GMO-växter (och i praktiken förhindra användning av riktade, specifika mutationer med t.ex. "gensaxen" i EU) gav ministerrådet hösten 2019 i uppdrag till kommissionen att se över behovet av ändrad reglering av nya genomiska tekniker (NGT) i växtförädlingen. Kommissionen har nu presenterat sitt förslag till uppmyckad reglering av hur NGT-växter ska få användas. Det betyder att modern växtförädling byggd på den forskning som ledde till "gensaxen" och som belönades med nobelpriset i kemi 2020 äntligen skulle kunna komma till användning i Europas jordbruk. Hittills har enbart växter som tagits fram med traditionell teknik för mutationer som strålning och mutagena kemikalier kunnat användas. I stället importerar stora mängder av GMO-foder till kor, grisar och höns i Europa.

Förslaget från Kommissionen innebär att det nu kommer att vara möjligt att utnyttja tekniker för genredigering i växtförädlingen. Det handlar om små gensegment som redigeras utan att gener tillförs från arter som inte kan korsas med grödan i fråga. De egenskaper som då kan utvecklas är t.ex. resistens mot växtsjukdomar, högre näringsmässig kvalitet eller effektivare utnyttjande av vatten och växtnäring.

Trots de uppenbara fördelarna med de nya genomiska teknikerna, trots att de används i världen utanför EU och trots att en i stort sett samstämmig forskarkår förespråkar användning finns ett seglivat motstånd framför allt på politisk nivå i flera EU-länder. Detta motstånd är inte sakligt grundat, det bygger på okunskap och ideologiska låsningar. "Modern växtförädling" ingår inte bland de politiska storvulna modeorden, men rymmer verktyg som är oundgängliga om vi ska kunna möta de stora samhällsutmaningarna.

Vi välkomnar kommissionens förslag och hoppas att Sveriges regering och företrädare i EU-parlamentet gör sitt bästa för att bidra till ett bra beslut.

Kommissionens förslag i tolv punkter:

- NGT-växter delas i två kategorier. NGT1-växter definieras som växter som skulle kunna tas fram med konventionella förädlingsmetoder inklusive korsningar med andra arter och med en begränsad storlek för aktuell förändring av genomet. Alla andra NGT-växter klassas som NGT2-växter.
- Herbicidtoleranta växter klassas alltid som en NGT2-växt.
- NGT1-växter behandlas som konventionellt framtagna sorter utan krav på märkning av produkter eller specifik metod för identifiering.
- NGT1-växter ska notifieras till den ansvariga nationella myndigheten, t.ex. Jordbruksverket, för verifiering av att den uppfyller kriterier som en NGT1-växt.
- Förpackningar av utsäde av NGT1-växter ska märkas med NGT1.
- Ett register över verifierade NGT1-växter ska sättas upp.
- NGT2-växter regleras som GMO. Kraven på information som krävs för godkännande för odling varierar och anpassas till vilken egenskap som växten har fått.
- Beslut om godkännande av NGT2-växter för odling och användning tas av kommissionen enligt samma regler som gäller för GMO.
- NGT2-växter och produkter av dessa som livsmedel ska märkas GMO med möjlighet att tillägga vilken specifik egenskap som tillförts.
- En metod för analys av förekomst av en NGT2-växt ska som regel finnas men undantag från detta krav kan medges om det inte är möjligt att särskilja från konventionellt framtagna växter.
- Enskilda medlemsstater får inte förbjuda odling av en notifierad NGT1-växt eller en godkänd NGT2-växt.
- Användning av NGT-växter, oavsett typ, i ekologisk odling är inte tillåten.

Du får det här nyhetsbrevet eftersom du anmält intresse för nyheter om den nya gentekniken i växtförädlingen. I några fall har vi antagit att du förmodligen är intresserad av den här unika informationen. Om du känner till någon annan som också är intresserad av sådan information, hör av dig till akademien@ksla.se. Om du inte vill ha det här nyhetsbrevet, skicka bara ett mejl så tar vi omedelbart bort dig från mejllistan. Samma adress: akademien@ksla.se.